

4. Θέματα
Να' βρούμε τον έαυτο. Να' βρούμε τον έαυτο
να' τον αναδείξουμε.

Στους 24 «μεγάλους» του κόσμου εντάσσεται η Ελλάδα

Από την έκθεση του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών για την ανθρώπινη ανάπτυξη προκύπτει ότι η χώρα μας είναι δημοκρατική, κοινωνική και οικολογικά ευαίσθητη

Η ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ ΤΩΝ ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΕΘΝΩΝ (2002) για την «Ανθρώπινη ανάπτυξη» (Human Development Report 2002/Deepening democracy in a fragmented world) αναδεικνύει την Ελλάδα στις πρώτες θέσεις παγκοσμίως (24η επί συνόλου 173 κρατών). Από την έκθεση των Ηνωμένων Εθνών προκύπτει ότι η Ελλάδα είναι μια χώρα δημοκρατική, κοινωνική, οικολογικά ευαίσθητη, παράγοντας ειρήνης, σταθερότητας, δημοκρατίας και ευημερίας.

Η Ελλάδα είναι μια χώρα που θεωρείται ότι ανταποκρίνεται στις ανησυχίες και στις ανάγκες των πολιτών της, ενώ παράλληλα προωθεί και κατοχυρώνει την αλληλεγγύη και τη συνοχή σε όλη την επικράτεια της.

Στην Ελλάδα κυριαρχούν οι δημοκρατικοί θεσμοί, η παιδεία των πολιτών έχει βελτιωθεί ραγδαία σε σύγκριση με τη δεκαετία του '90, όπου το πνευματικό επίπεδο ήταν πολύ χαμηλότερο, ενώ ο Τύπος (εφημερίδες, περιοδικά κτλ.) έχει πλήρη ελευθερία έκφρασης.

Η έκθεση των Ηνωμένων Εθνών θεωρεί ότι η ορθή λειτουργία των δημοκρατικών θεσμών παίζει κεντρικό ρόλο στην οικονομική ανάπτυξη των κρατών σε παγκόσμιο επίπεδο. Κατ' αυτόν τον τρόπο, η «ανθρώπινη ανάπτυξη» έχει ως στόχο τη δημιουργία ισχυρών μορφών δημοκρατικής διακυβέρνησης σε όλα τα επίπεδα εξουσίας. Όπως προκύπτει από την έκθεση, τα κράτη τα οποία υστερούν σε δημοκρατικούς θεσμούς είναι πολύ δύ-

σκολο να επιτύχουν τους αναπτυξιακούς στόχους του οργανισμού (ΟΗΕ) ως το 2015. Μάλιστα, αρκετές χώρες είναι τόσο υπανάπτυκτες που ίσως δεν το κατορθώσουν ούτε την προσεχή τριακονταετία.

Συγκεκριμένα, παρότι οι αναπτυσσόμενες χώρες έχουν προχωρήσει σε πολλά επίπεδα έχοντας διαφοροποιήσει τις οικονομίες τους και τα βιομηχανικά προϊόντα τους αντιπροσωπεύουν τώρα το 70% των εξαγωγών τους, έναντι ενός τετάρτου

και κάτι πριν από 30

χρόνια, οι δημοκρα-

τικοί θεσμοί τους

χρησιμοποιούν ακόμη

μεγαλύτερης

βελτίωσης και

ωρίμανσης.

Σε ό,τι αφορά

την Ανατολική

Ευρώπη, στα

μέσα της δε-

καετίας του

1970 έξι στους

δέκα ανθρώπους

ζούσαν με λιγότε-

ρο από 1 δολάριο την

ημέρα, ενώ σήμερα είναι

μόλις δύο στους δέκα. Οι εξα-

γωγές και η παραγωγή τους έχουν διαφοροποιηθεί σημαντικά, ενώ το προσδόκιμο επιβίωσης είναι υψηλότερο και η ζωή έχει βελτιωθεί.

Ωστόσο, για πάρα πολλές χώρες και ανθρώπους η φτώχεια, η ανεργία και ο αποκλεισμός παραμένουν σε υψηλά επίπεδα.

Τα εισοδήματα στην Αφρική νοτίως της Σαχάρας μειώθηκαν κατά μέσο όρο κατά 1% ετησίως το διάστημα 1975-1999, το 46% των ανθρώπων εξακολουθεί να ζει με λιγότερο από 1 δολάριο την ημέρα και το προσδόκιμο επιβίωσης είναι 49 έτη, έναντι άνω των 60 ετών σε όλες τις άλλες περιοχές.

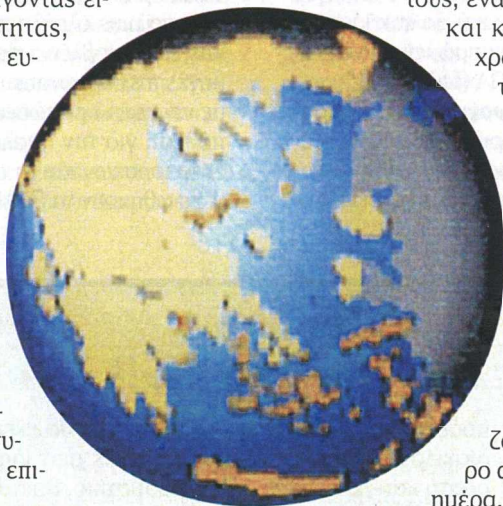
Το ήμισυ του παγκόσμιου πληθυσμού ζει με λιγότερα από 2 δολάρια την ημέρα. Οι ανισότητες μεταξύ, αλ-

λά και εντός, των χωρών αυξάνονται. Το 1960, το εισόδημα του πλουσιότερου ενός πέμπτου του παγκόσμιου πληθυσμού ήταν 30 φορές μεγαλύτερο από εκείνο του φτωχότερου ενός πέμπτου. Σήμερα, είναι 90 φορές μεγαλύτερο. Το πλουσιότερο ένα πέμπτο είναι υπεύθυνο σχεδόν για το 86% της συνολικής ιδιωτικής κατανάλωσης. Περίπου ένα δισεκατομμύριο γυναίκες και άνδρες είναι άνεργοι, υποαπασχολούμενοι ή εργαζόμενοι φτωχοί, 250 εκατομμύρια παιδιά εργάζονται σε ολόκληρο τον κόσμο και περίπου το 80% του ενεργού πληθυσμού δεν έχει πρόσβαση σε βασική κοινωνική προστασία.

Παρ' όλα αυτά, οι αυξανόμενες ανισότητες δεν είναι πρόβλημα μόνο του αναπτυσσόμενου κόσμου. Τα τελευταία χρόνια παρατηρούνται παρόμοιες τάσεις και στις πλούσιες χώρες. Οι τάσεις αυτές έχουν πολλές αιτίες, οι περισσότερες από τις οποίες δεν έχουν σχέση με την παγκοσμιοποίηση. Η τεχνολογική πρόοδος, για παράδειγμα, έχει προκαλέσει μεγάλες αλλαγές στην απασχόληση και έχει δώσει μεγαλύτερη αξία στους εργαζομένους που βασίζονται στη γνώση, σε ολόκληρο τον κόσμο.

Οι ανισότητες στον τρόπο παραγωγής και χρήσης της γνώσης διευρύνουν το χάσμα ανάμεσα στις φτωχές και πλούσιες χώρες. Η ανάπτυξη και η χρήση νέων τεχνολογιών αποτελούν ευκαιρία, αλλά και πρόκληση. Μπορούν να δημιουργήσουν επιχειρηματικότητα ευρύτερης βάσης και ταχύτερη οικονομική ανάπτυξη, συμβάλλοντας στην αποτελεσματικότερη χρήση των πόρων.

Η έκθεση των Ηνωμένων Εθνών τονίζει το γεγονός ότι οι φτωχοί στερούνται πόρων, ευκαιριών και δυνατότητας υλοποίησης του δυναμικού τους, εξαιτίας της μη ορθής εφαρμογής των δημοκρατικών θεσμών τους. Γι' αυτό ακριβώς ζουν υπό ανασφαλείς και περιθωριακές συνθήκες και η ικανότητά τους να αντιμετωπίσουν τα πλήγματα ει-

ναι περιορισμένη. Η μη ορθή εφαρμογή των πολιτικών θεσμών των κρατών αυτών αποτελεί καθοριστικό παράγοντα για την ισχνή οικονομική ανάπτυξη και κοινωνική εξέλιξή τους. Γι' αυτό, εξάλλου, και οι επενδύσεις στις χώρες αυτές είναι ακόμη μικρές.

Παρόμοια σχέση υπάρχει μεταξύ της κατάστασης του περιβάλλοντος και των ανθρώπων που εκτίθενται σε αυτό καθημερινώς. Η κακή υγεία οδηγεί στη φτώχεια, μέσω διαφόρων και έμμεσων μηχανισμών. Η ασθένεια, ο υποσιτισμός και η υψηλή γονιμότητα οδηγούν τα νοικοκυριά στη φτώχεια ή τα διατηρούν φτωχά.

Οι φτωχοί θίγονται περισσότερο από τις μεταδοτικές νόσους και παρουσιάζουν υψηλότερα ποσοστά γονιμότητας, συχνά για να αντισταθμίσουν τα υψηλά ποσοστά παιδικής και μητρικής θνησιμότητας.

Επίσης, έχουν ελάχιστη πρόσβαση στις επίσημες υγειονομικές υπηρεσίες και έχουν την τάση να χρησιμοποιούν ελάχιστα τις διαθέσιμες από αυτές, ιδίως τις προληπτικές υπηρεσίες, που ίσως θεωρούν ότι δεν ανταποκρίνονται στις άμεσες ανάγκες τους. Χαρακτηριστικά, το 50% των οικονομικών κρίσεων των νοικοκυριών οφείλεται σε παρόμοια γεγονότα.

Το υψηλό κόστος των ασθενειών μειώνει την οικονομική ανάπτυξη και περιορίζει τους πόρους που μπορούν να διαθέσουν οι κυβερνήσεις για να επενδύσουν στη δημόσια υγεία, ή τις προσπάθειες μείωσης της φτώχειας.

Η Παγκόσμια Τράπεζα θεωρεί ότι πολλές αφρικανικές χώρες ίσως χάνουν ετησίως 0,5% έως 1,2% κατά κεφαλήν ανάπτυξης μόνο και μόνο λόγω του HIV/AIDS. Η ελονοσία στις χώρες της Αφρικής νοτίως της Σαχάρας είναι άμεσα υπεύθυνη για την απώλεια 7,4% του συνολικού ΑΕΠ. Υπολογίζεται ότι η συνολική απόδοση των επενδύσεων στις αναπτυσσόμενες χώρες είναι 18% ετησίως.

Τα υψηλά ποσοστά δημογραφικής αύξησης δημιουργούν τεράστια ένταση στις κοινωνίες με τις περισσότερες ασθένειες. Σε 70 έτη ο πληθυσμός της Γης τριπλασιάστηκε από 2 δισ. σε 6,1 δισ. και ως το 2050 θα φθάσει τα 9,3 δισ.

Το 95% της αύξησης του πληθυσμού θα σημειωθεί στις αναπτυσσόμενες χώρες. Η ταχεία αύξηση του πληθυσμού

έχει ως αποτέλεσμα να περιορίζεται η οικογενειακή επένδυση για κάθε παιδί, με συνέπειες για την υγεία και τις προοπτικές εκπαίδευσης, να μειώνονται τα επίπεδα παραγωγής τροφίμων και να καταστρέφεται το περιβάλλον. Επίσης, θα αυξηθεί ο αριθμός των ηλικιωμένων, των φτωχών και των νέων κάτω των 18 ετών, που αποτελούν το 50% του πληθυσμού των αναπτυσσόμενων χωρών.

Η έκθεση επιβεβαιώνει μία ακόμη φορά τη θέση που έχει κατακτήσει η χώρα μας παγκοσμίως. Χαρακτηριστικά, αναφέρεται:

- ✓ **1.** Η Ελλάδα καταλαμβάνει, σε επίπεδο «ανθρώπινης ανάπτυξης», την 24η θέση επί συνόλου 173 κρατών. Είναι, δηλαδή, ανάμεσα στις περισσότερο ανεπτυγμένες χώρες της υφελίου.
- ✓ **2.** Η Ελλάδα σε επίπεδο δημοκρατικότητας του πολιτεύματός της και λειτουργίας των δημοκρατικών θεσμών της παίρνει άριστα (10 με βάση κλίμακα από -10 έως 10).
- ✓ **3.** Η Ελλάδα σε επίπεδο κοινωνικών ελευθεριών κατέχει εξέχουσα θέση

Η Ελλάδα καταλαμβάνει σε επίπεδο «ανθρώπινης ανάπτυξης» μία από τις καλύτερες θέσεις μεταξύ 173 κρατών

(παίρνει 3 με βάση κλίμακα από 1/άριστα έως 7), συγκρινόμενη με χώρες όπως οι ΗΠΑ (1), η Ιαπωνία (2) κτλ.

4. Η Ελλάδα σε επίπεδο πολιτικών δικαιωμάτων συνεχίζει να επιβεβαιώνει τη δημοκρατική διαχρονικότητά της, αφού βαθμολογείται με άριστα.

5. Σε ό,τι αφορά την ελευθερία του Τύπου, μόνο το 30% ελέγχεται από ιδιοτελή συμφέροντα.

6. Η Ελλάδα χαρακτηρίζεται από πολιτική σταθερότητα και έλλειψη βίας, αφού βαθμολογείται με 0,79 (με βάση κλίμακα από -2,50 έως 2,50).

7. Το ελληνικό δικαιοσύνη σύστημα χαρακτηρίζεται ως από τα σταθερότερα παγκοσμίως, αφού βαθμολογείται με 3,0 (βαθμοί κλίμακας από 0 έως 6).

✓ **8.** Η αποτελεσματικότητα των ελληνικών κυβερνήσεων κρίνεται από τις ικανοποιητικότερες όσον αφορά το έργο τους, αφού βαθμολογείται με 0,70 (βαθμοί κλίμακας από -2,50 έως 2,50).

9. Η διαφθορά στο ελληνικό κράτος

μειώνεται χρόνο με τον χρόνο, αφού η Ελλάδα βαθμολογείται με 4,2 (βαθμοί κλίμακας από 0 έως 10), παρουσιάζοντας θεαματική αύξηση στην αποτελεσματικότητα καταπολέμησης της διαφθοράς την τελευταία εξαετία.

10. Το ποσοστό συμμετοχής των ελλήνων πολιτών στις εκλογές είναι θεαματικό (76%), αν κρίνουμε και από την έκθεση, η οποία δείχνει ότι βρισκόμαστε σε περίοδο έντονης απολιτικοποίησης παγκοσμίως. Χαρακτηριστικά, το ποσοστό συμμετοχής των ελλήνων πολιτών στα κοινά είναι μεγαλύτερο από εκείνο χωρών με βαθιές δημοκρατικές αξίες, όπως η Βρετανία (59%), ο Καναδάς (61%), η Ισπανία (71%), η Ιρλανδία (66%), οι Ηνωμένες Πολιτείες (51%).

11. Το ποσοστό συμμετοχής του γυναικείου φύλου στην ελληνική Βουλή αντιπροσωπεύει το 8,7% του συνόλου.

12. Οι μη κυβερνητικοί οργανισμοί ανέρχονται σε 2.137 σε μια χώρα 10.650.000 κατοίκων.

13. Η Ελλάδα απουσιάζει από τη λίστα των χωρών στις οποίες καταπατούνται βάνουσα οι ανθρώπινες ελευθερίες και τα ατομικά δικαιώματα.

14. Ο μέσος όρος ζωής των Ελλήνων εκτιμάται σε 78,2 έτη, επιβεβαιώνοντας την καλύτερη κατάσταση της καθημερινότητας των πολιτών του ελληνικού κράτους.

15. Η ανάπτυξη του βιοτικού επιπέδου της Ελλάδας δεν είναι δυνατόν να μη συμβαδίζει με τα χαρακτηριστικά των υπολοίπων ανεπτυγμένων κρατών παγκοσμίως. Κατ' αυτόν τον τρόπο ο πληθυσμός της χώρας μας αναμένεται να μειωθεί ως το 2015 κατά 100.000 κατοίκους (δηλαδή από 10.650.000 σε 10.500.000 κατοίκους).

16. Η παιδεία της χώρας μας συνεχώς βελτιώνεται και εκσυγχρονίζεται, αφού το ποσοστό που ξεδεύεται αντιπροσωπεύει το 8,2% του ΑΕΠ, από τα μεγαλύτερα παγκοσμίως (επί του συνόλου των 173 κρατών της έκθεσης).

17. Σε επίπεδο τηλεπικοινωνιών, η πρόοδος είναι ραγδαία. Ετσι, ενώ το 1990 αντιστοιχούσαν 389 τηλεφωνικές γραμμές σε 1.000 πολίτες, το έτος 2000 αντιστοιχούσαν 582. Επίσης, ενώ το 1990 το ποσοστό χρηστών του ηλεκτρονικού δικτύου (Internet) αντιστοιχούσε σε 0,7% του πληθυσμού, το έτος 2000 το ποσοστό αυτό αντιστοιχούσε σε 10,5%.